

کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس

محتاج واردات میلگرد

محمد رضا خدرلو

اشاره:

علی حسن الموریخی؛ مدیر بازرگانی شرکت فولاد قطر، یکی از سخنرانان دوازدهمین کنفرانس آهن و فولاد خاورمیانه بود که ضمن شرکت در این کنفرانس، مطالب آرایه شده از طرف وی در بخش مقالات کنفرانس نیز منتشر شد. نشریه تخصصی متال بولتن با انتشار مطلب الموریخی؛ با عنوان "بازار میلگرد در کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس (GCC)" به بررسی این بازار پرداخته است. در این مطلب موضوعاتی مانند: عوامل بنیادی موثر در رشد منطقه، وضعیت موجود و عوامل رکود بازار، آینده بازار میلگرد در GCC مورد بررسی و تفسیر قرار گرفته اند.

تن در سال ۲۰۰۳ به رقم ۱۷/۷ میلیون تن در سال ۲۰۰۸ افزایش یافت؛ یعنی تنها ظرف ۵ سال میزان تقاضا در این کشورها بیش از دو برابر رشد نشان داده است. در این مدت میانگین تقاضا برای میلگرد در کشورهای عضو GCC سالانه ۱۸ درصد رشد نشان داده است. این منطقه یکی از مهم ترین مراکز مصرف میلگرد در جهان است و ۶۰ درصد از کل واردات فولاد به این کشورها بصورت میلگرد انجام می گیرد.

در همین حال؛ طبق برآورد اعلام شده، در سال ۲۰۰۸ میزان مصرف میلگرد در جهان به ۲۲۹ میلیون تن رسید و چین، کشورهای جنوب شرقی آسیا، اعضای اتحادیه اروپا، خاورمیانه و شمال آفریقا، آمریکای شمالی و کشورهای مشترک المنافع به ترتیب بیشترین میزان مصرف را به خود اختصاص دادند. چین به تنهایی ۴۲ درصد از مصرف جهانی میلگرد را در سال ۲۰۰۸ به نام خود به ثبت رساند و کشورهای منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا نیز ۱۲ درصد از مصرف را در اختیار داشتند. ناگفته نماند که کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس در سال ۲۰۰۸ به تنهایی ۶ درصد از کل میلگرد جهان را مصرف نمودند.

اقتصاد کشورهای GCC:

صندوق بین المللی پول در ماه اکتبر سال ۲۰۰۸ اقدام به انتشار نماگرهای اقتصادی کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس نمود. بر این مبنا نرخ رشد اقتصادی در این

- بالا بودن مصرف سرانه فولاد

- سرمایه گذاری کلان در بخش پروژه های

زیربنایی

همین عوامل باعث شده اند تا میزان تقاضا برای فولاد در این کشورها رشد فراوانی داشته باشد. نمودار ۱ رشد بی سابقه تقاضا برای فولاد (میلیون تن) در کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس را از سال ۲۰۰۳ تا ۲۰۰۸ نشان می دهد.

بر این مبنا میزان تقاضا از رقم ۷/۸ میلیون

عوامل اصلی موثر در رشد اقتصادی:

عوامل زیادی در رشد اقتصاد منطقه دخالت دارند. برخی از این عوامل به طور غیر مستقیم و برخی نیز بصورت مستقیم باعث رشد اقتصادی در شش کشور کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس شده اند. مهم ترین عواملی که بطور مستقیم موجب رشد اقتصادی این کشورها می شوند عبارتند از:

- اقتصاد سالم و پویا

- درآمدهای کلان نفتی

نمودار ۱ - رشد تقاضا برای فولاد در کشورهای عضو GCC از سال ۲۰۰۳ تا ۲۰۰۸

از عمده ترین تولید کنندگان و صادر کنندگان نفت هستند به یکباره افزایش بسیار زیادی پیدا کند. اگر چه این وضعیت تنها تا سپتامبر ۲۰۰۸ پایدار بود؛ اما باعث رشد شدید اقتصادی و کسب درآمدهای کلان نفتی برای این کشورها شد. در پی این افزایش درآمد؛ بخش اعظمی از دارایی های کشورهای نفت خیز منطقه، صرف هزینه های عمرانی و پروژه های زیربنایی شد که خود تقویت تقاضا برای میلگرد را در پی داشت. سرانجام قیمت میلگرد نیز همگام با قیمت نفت رشد کرد.

بر اساس اطلاعات موجود؛ قیمت هر تن میلگرد محصول ترکیه که برای فروش به بازارهای امارات متحده عربی صادر شده بود در سال ۲۰۰۸ به ۹۳۷ دلار رسید در حالی که در سال ۲۰۰۷ تنها ۶۱۵ دلار قیمت داشت. در همین زمینه لازم به اشاره است که بالاترین قیمت برای میلگرد در سال ۲۰۰۸ مربوط به ۴/۷/۲۰۰۸ بود که قیمت به ۱۵۷۰ دلار در هر تن رسید. در نمودار ۲ فرآیند تغییرات قیمت نفت و میلگرد از سال ۲۰۰۴ تا سال ۲۰۰۸ نشان داده شده است.

بالا بودن مصرف سرانه فولاد:

بر اساس آمارهای منتشر شده از سوی انجمن بین المللی فولاد (IISI) میانگین مصرف سرانه فولاد در جهان سالانه ۲۴۰ کیلوگرم است. این در حالی است که میانگین سرانه مصرف در کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس در سال ۲۰۰۷ به ۵۸۷ کیلوگرم رسید. در این میان امارات با در اختیار

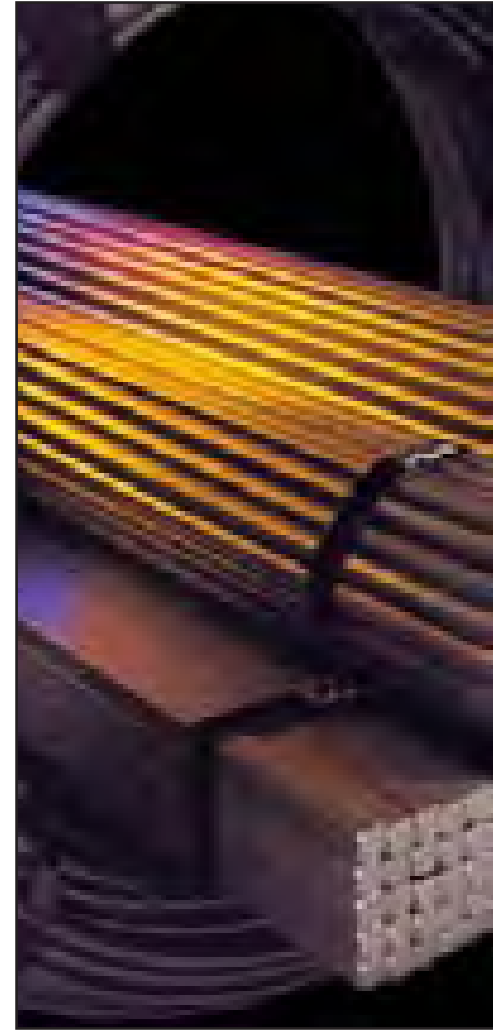
در این بین قطر توانست در سال گذشته ۱۶/۸ درصد رشد را تجربه کند و این در حالی است که طبق برآوردهای موجود در سال ۲۰۰۹ نیز از نظر رشد اقتصادی پیشتاز ترین کشور عضو شورای همکاری خلیج فارس خواهد بود. مهم ترین دلیل این یک تازی اقتصادی؛ برخورداری این کشور از ذخایر گاز است و در شرایطی که بازار جهانی نفت در بحران به سر می برد این کشور درآمدهای ناشی از تولید و صادرات گاز را به شدت افزایش خواهد داد.

در جدول ۱ نماگرهای اقتصادی ۶ کشور عضو شورای همکاری خلیج فارس؛ در سال های ۲۰۰۷ و ۲۰۰۸ و پیش بینی سال ۲۰۰۹، به نقل از صندوق بین المللی پول، نشان داده شده است.

همانطوری که مشاهده می شود؛ در سال ۲۰۰۸ عربستان سعودی با ۵۲۸ میلیارد دلار تولید ناخالص داخلی بیشترین میزان را به خود اختصاص داد و پس از آن امارات و کویت در مراتب دوم و سوم قرار گرفتند. بر این اساس و طبق اعلام صندوق بین المللی پول؛ نرخ تولید ناخالص داخلی در کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس بهتر از وضعیت جهانی بود. بنابراین می توان چنین استنباط کرد که میزان تقاضا برای فولاد با میزان رشد اقتصادی این کشورها ارتباط مستقیم دارد.

درآمدهای کلان نفتی:

افزایش قیمت نفت تا ۱۴۷ دلار در بازارهای جهانی باعث شد تا درآمدهای نفتی کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس که همگی

کشوها در ۵ سال گذشته به مراتب از میانگین جهانی بالاتر بوده است. در سال ۲۰۰۸ کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس شاهد رشد اقتصادی ۷/۱ درصدی بودند در حالی که میانگین جهانی رشد ۳/۷ درصد بود.

نمودار ۲ - فرآیند تغییرات قیمت نفت و میلگرد از سال ۲۰۰۴ تا سال ۲۰۰۸

Country	GDP \$ Billion	Real GDP Growth (%)		
		2007	2008 (a)	2009 (b)
UAE	11.1	12.8	12.2	12.0
Qatar	1.1	12.2	12.2	12.0
Oman	1.1	12.2	12.2	12.0
Kuwait	1.1	12.2	12.2	12.0
Saudi Arabia	11.1	12.2	12.2	12.0
Bahrain	1.1	12.2	12.2	12.0
Yemen	1.1	12.2	12.2	12.0

جدول ۱ - نماگر اقتصادی کشورهای عضو GCC در سال های ۲۰۰۷ و ۲۰۰۸

نمودار ۴ - سهم واردات و تولید داخلی میلگرد در تامین نیاز کشورهای عضو GCC

نمودار ۳ - میانگین مصرف سرانه فولاد در کشورهای عضو GCC در سال ۲۰۰۷

میلیون دلار بیشترین سرمایه گذاری زیربنایی را به خود اختصاص داده است و عربستان سعودی نیز با ۱۱۵۸ میلیون دلار در مقام دوم قرار دارد.

طبق برآوردهای صورت گرفته؛ ظرف ۳ تا ۵ سال آینده؛ مبلغ ۸۵۰ میلیارد دلار در امور زیربنایی و عمرانی هزینه خواهد شد. در حال حاضر بخش عمرانی و شهری در این کشورها با اختصاص ۱/۱ تریلیون دلار سرمایه گذاری؛ بیشترین حجم دلارهای نفتی را جذب خود کرده است.

در جدول ۲ می توان میزان سرمایه گذاری صورت گرفته در بخش های مختلف اقتصادی و زیربنایی کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس را مشاهده کرد.

وضعیت موجود در بازار میلگرد :GCC

در یک چشم انداز کلی می توان اینگونه پنداشت که کشورهای عضو این شورای منطقه ای به واردات میلگرد از خارج وابستگی دارند. به طوری که امارات متحده عربی به تنهایی بین ۳۰ تا ۳۵ درصد از نیازهای موجود در زمینه میلگرد مصرفی را از خارج وارد می نماید.

امارات به عنوان بزرگ ترین واردکننده میلگرد و مرکز جهانی تجارت آن نقش اساسی در تجارت بین المللی میلگرد ایفا می کند. صنایع فولاد سازی ترکیه به عنوان مهم ترین صادرکنندگان میلگرد به امارات و سایر کشورهای عضو GCC نقش بسیار مهمی در تعیین قیمت میلگرد در این منطقه ایفا می کنند؛ به طوری که میزان عرضه میلگرد از سوی ترکیه به عنوان عیار تعیین قیمت میلگرد قلمداد می شود.

در نمودار ۴ می توان سهم واردات و تولید داخلی را در تامین نیاز کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس به میلگرد در سال های ۲۰۰۷ و ۲۰۰۸ مشاهده کرد.

همانطوری که در این نمودار مشهود است؛ این کشورها در سال ۲۰۰۷ ۳/۴ میلیون

کشور عضو GCC در حال اجرا است. این پروژه ها به نوبه خود می توانند عامل رشد اقتصادی در این کشورها به شمار آیند.

امارات متحده عربی، عربستان سعودی و کویت به ترتیب بیشترین سرمایه گذاری را در بخش طرح های عمرانی و شهری به خود اختصاص داده اند. در بخش گاز نیز قطر، عربستان و امارات به ترتیب بیشترین سرمایه گذاری را در این زمینه بعمل آورده اند. در زمینه سرمایه گذاری های صنعتی نیز عربستان سعودی یکی از این شش کشور است.

عربستان، کویت و امارات به ترتیب بیشترین سرمایه گذاری نفتی را انجام داده اند. همچنین صنایع پتروشیمی عربستان و امارات شاهد بیشترین میزان سرمایه گذاری بوده است. در بخش سرمایه گذاری در زمینه برق و آب نیز عربستان و امارات بیشتر از بقیه کشورها سرمایه گذاری نموده اند.

در مجموع امارات متحده عربی با رقم ۱۳۹۲

داشتن مصرف سرانه ۲۰۰۳ کیلوگرم نه تنها به بالاترین میزان مصرف سرانه در بین این کشور دست یافت بلکه به رتبه اول مصرف سرانه فولاد در کل جهان نیز رسید.

در نمودار ۳ میانگین مصرف سرانه فولاد در شش کشور عضو شورای همکاری خلیج فارس در سال ۲۰۰۷ نشان داده شده است.

طبق این نمودار که با توجه به آمار انجمن بین المللی فولاد و صندوق بین المللی پول منتشر شده است؛ امارات، قطر و عربستان سعودی به ترتیب بالاترین میزان مصرف سرانه فولاد در سال ۲۰۰۷ را در بین کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس، در اختیار داشته اند.

سرمایه گذاری کلان در بخش پروژه های زیربنایی:

بالغ بر ۲/۴ تریلیون دلار پروژه عمرانی و زیربنایی در قالب طرح های عمرانی، گازی، صنعتی، نفتی، پتروشیمی، برق و آب در شش

Country	Chem	GAS	Industrial	Oil	Pharmaceutical	Power	Water	Grand Total
United Arab Emirates	175	34	31	43	34	78	18	383
Saudi Arabia	233	44	42	101	126	70	42	729
Qatar	24	6	6	12	37	13	7	105
Oman	10	11	14	18	26	27	7	213
UAE	41	17	8	14	6	17	6	109
Yemen	3	4	1	1	4	4	1	24
Grand Total	270	116	117	209	234	222	96	1,364

جدول ۲ - میزان سرمایه گذاری در بخش های مختلف کشورهای عضو GCC

میلگرد وارد کردند در حالی که این رقم در سال ۲۰۰۸ به ۴/۸ میلیون تن رسید. همچنین میزان کل عرضه میلگرد در این شش کشور از رقم ۱۲/۳ میلیون تن در سال ۲۰۰۷ به رقم ۱۴ میلیون تن در سال ۲۰۰۸ ارتقاء یافت.

عوامل رکود بازار:

سوالاتی که هم اینک مطرح است این است که چه عامل یا عواملی باعث ایجاد رکود در بازار شدند؟ در پاسخ به این سوال باید به نقش کشورهایمانند چین و ترکیه اشاره کرد

افزایش مصرف داخلی میلگرد در چین و اعمال محدودیت‌های صادراتی از سوی دولت پکن باعث شد تا قدرت‌های جدید و نوظهوری مانند ترکیه پا به عرصه تجارت و صادرات میلگرد بگذارند. این کشور علاوه بر بازارهای خاورمیانه؛ توانسته است بازارهای میلگرد آمریکا، اروپا و آسیای جنوب شرقی را نیز تحت نفوذ خود قرار دهد. به این ترتیب و با جایگزینی ترکیه به جای چین؛ قیمت میلگرد ترکیه به دلیل بالا بودن سطح تقاضا بسیار بالا رفت و به عنوان معیار قیمت‌گذاری در بازارهای جهانی مطرح شد. نمودار ۵ میزان کاهش شدید صادرات میلگرد توسط کشور چین و رشد بالای صنایع میلگردسازی ترکیه و افزایش صادرات آن کشور را نشان می‌دهد.

طبق این نمودار؛ چین در سال ۲۰۰۸ میزان صادرات میلگرد را به کمتر از ۲۰ درصد کاهش داد. ترکیه نیز صادرات میلگرد را نزدیک به ۲۰ درصد افزایش داد.

حال با وقوع بحران مالی در سطح بین‌المللی؛ کاهش ساخت و ساز و شرایط فصلی (زمستان در نیمکره شمالی)؛ انبارهای میلگرد مملو از این کالا است و تولید میلگرد تا زمان اتمام این ذخایر چندان جدی نخواهد بود. بدین ترتیب احتمال بروز بحران مالی و کارگری در شرکت‌های تولیدکننده میلگرد بسیار زیاد است.

خوش‌بینی و احتمال رشد آتی:

بخش‌های غیر نفتی مانند؛ بخش عمرانی

و خرده‌فروشی کالا؛ در اقتصاد کشورهای عضو GCC باعث رشد تولید ناخالص داخلی این کشورها شده است. همچنین به دلیل پس‌اندازهای کافی در زمان رونق بازارهای نفت؛ صادرات نفتی این کشورها تحمل قیمت‌های پایین را نیز دارد و می‌تواند موجبات ظهور مازاد بودجه را نیز فراهم نماید. در نمودار ۶ می‌توان پیش‌بینی تقاضا برای میلگرد در کشورهای عضو GCC را تا سال ۲۰۱۳ مشاهده کرد.

آنچنان که مشاهده می‌شود؛ از اواخر سال ۲۰۰۹ رونق تقاضا رو به بالا خواهد بود و تا سال ۲۰۱۳ به بهترین سطح ارتقاء خواهد یافت.

نتیجه‌گیری و پیش‌بینی آینده:

انتظار می‌رود مشوق‌های قوی دولتی؛ باعث تزریق نقدینگی به نظام بانکی در کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس شود. در نتیجه بانک‌ها اعتبارات لازم را در اختیار پروژه‌های زیربنایی قرار خواهند داد و تقاضا برای

میلگرد نیز افزایش خواهد یافت.

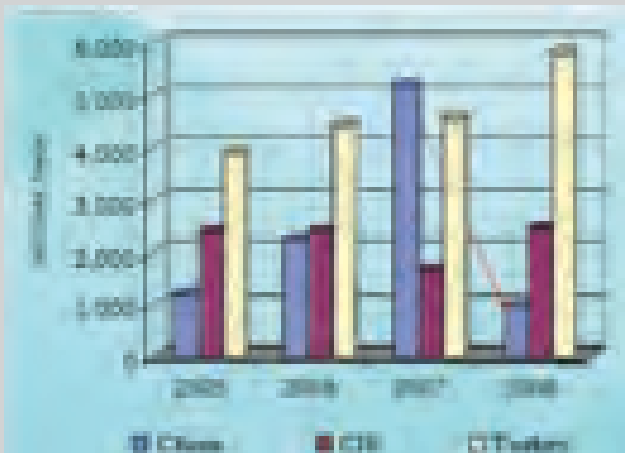
انتظار بر این است که پروژه‌های جاری موجب تقویت تقاضا برای میلگرد بشود. بنابراین رکود اقتصادی و افزایش ذخایر میلگرد باعث خواهد شد تا مصرف میلگرد در سال ۲۰۰۹ دست کم ۳۰ درصد کاهش نشان دهد.

پیش‌بینی می‌شود قیمت میلگرد در اواخر سال ۲۰۰۹ نسبت به اواخر سال ۲۰۰۸ بهبود یابد.

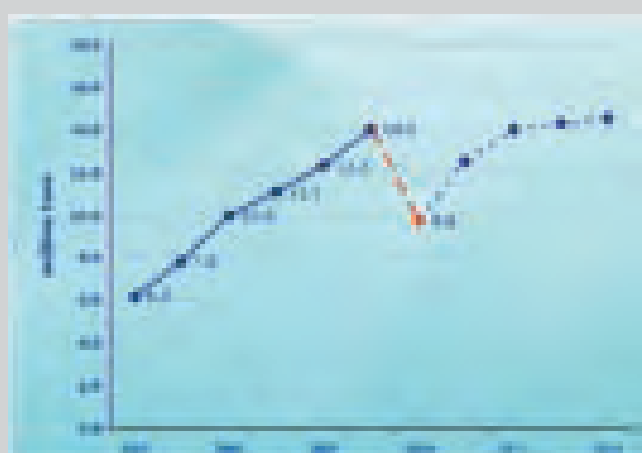
انتظار می‌رود تا قیمت نفت خام در میان مدت به سطح ۷۰ تا ۸۰ دلار ارتقاء یابد.

تصمیم دولت‌ها مبنی بر سرمایه‌گذاری در بخش‌های غیر نفتی باعث خواهد شد تا بخش ساخت و ساز در این کشورها بطور فعال در منطقه فعالیت نماید.

با ادامه سرمایه‌گذاری در پروژه‌های تولید فولاد در کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس؛ تقاضای سالانه برای فولاد میانگین رشد ۲ تا ۳ درصد در میان مدت ادامه خواهد داشت.

نمودار ۵- میزان کاهش و افزایش صادرات میلگرد در کشور چین و ترکیه

نمودار ۶- پیش‌بینی تقاضا برای میلگرد در کشورهای عضو GCC تا سال ۲۰۱۳